

Riktlinjer för revidering av regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032

Luft

Skog

Jordbruksmark

Våtmarker

Fjäll

Landskap

Sötvatten

Kust och hav

Miljögiftssamordning

Hälsorelaterad
miljöövervakning

Länsstyrelserna

Riktlinjer för regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032

Titel: Riktlinjer för revidering av regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032

Författare: Arbetsgruppen för revidering av riktlinjerna

Diarienummer: Länsstyrelsen Stockholms län 502-51523-2025

Utgivningsår: 2026

Förord

De regionala miljöövervakningsprogrammen revideras kontinuerligt för att behålla en hög aktualitet. Sedan 1995 har den regionala miljöövervakningen genomförts i programperioder på ungefär sex år.

Riktlinjer för revidering av regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032 har tagits fram av en arbetsgrupp¹ under ledning av länsstyrelsernas chefsgrupp för regional miljöövervakning² i samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Riktlinjerna ska ge vägledning inför revideringen av de regionala miljöövervakningsprogrammen och baseras på information och önskemål om förbättringar jämfört med tidigare riktlinjer.

Programområdesvisa träffar under revideringen har bidragit till innehållet i riktlinjerna.

Till stöd för revideringen av de regionala miljöövervakningsprogrammen innehåller detta dokument bland annat:

- prioriterade inriktningar och arbetssätt
- mall för upplägg och innehåll
- förslag på hur behovsanalys och utvärdering av de regionala programmen kan genomföras.

Riktlinjerna finns på länsstyrelsernas samarbetsyta för regional miljöövervakning³, där dokument som rör länsstyrelsernas arbete med revidering av de regionala miljöövervakningsprogrammen samlas.

¹ Arbetsgruppens medlemmar: Tomas Bergström, Nicklas Jansson, Tina Nilsson, Monika Puch, Helena Rygne och Mats Thuresson.

² Chefsgruppens medlemmar: Magnus Eckeskog, Elsa Eneman, Tobias Haag, Annika Kjellkvist, Annika Lundmark och Karin Valtinat.

³ [Samarbetsyta regional miljöövervakning - Regional Miljöövervakning](#)

Innehåll

FÖRORD	3
INNEHÅLL	4
SAMMANFATTNING	6
1. INLEDNING	7
1.1. Syftet med riktlinjerna.....	7
1.2. Allmänt om miljöövervakning	8
1.3. Samordnad miljöövervakning	9
1.4. Nationell miljöövervakning.....	9
1.5. Regional miljöövervakning.....	9
1.5.1 Finansiering	10
1.5.2 Redovisning	11
1.6. Övriga aktörer inom miljöövervakningen i Sverige.....	11
2. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR REVIDERING AV REGIONALA MILJÖÖVERVAKNINGSPROGRAM	13
2.1. Relevanta händelser	13
2.2. Revideringsprocessen – tidplan.....	15
2.3. Finansiella förutsättningar	16
3. RIKTLINJER FÖR PROGRAMPERIODEN 2027–2032	17
3.1. Prioriterade inriktningar och arbetssätt	17
3.2. Gemensamma delprogram	17
3.2.1 Projektledning, gemensamma delprogram.....	18
3.3. Kvalitetssäkrade delprogram	19
3.4. Fungerande datahantering	20
3.5. Kontinuerlig utvärdering.....	21
4. STEG I REVIDERINGSPROCESSEN	22
4.1. Behovsanalys och utvärdering av regionala miljöövervakningsprogram ...	23
4.1.1 Behovsanalys.....	23
4.1.2 Utvärdering.....	23
4.2. Samverkan under revideringen	24
4.3. Mall för de regionala miljöövervakningsprogrammen.....	24
5. CHECKLISTA FÖR DE REGIONALA PROGRAMMEN	26

Riktlinjer för regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032

5.1. Övergripande punkter.....	26
5.2. Samverkan.....	26
5.3. Datahantering och kvalitetssäkring.....	27
6. SAMMANFATTNING FRÅN PROGRAMOMRÅDESVISA TRÄFFAR.....	28
6.1. Programområde Luft.....	28
6.2. Programområde Skog.....	28
6.3. Programområde Jordbruksmark.....	29
6.4. Programområde Våtmark.....	30
6.5. Programområde Fjäll.....	31
6.6. Programområde Landskap.....	31
6.7. Programområde Landskap – Fåglar.....	32
6.8. Programområde Sötvatten – Sjöar och vattendrag.....	32
6.9. Programområde Sötvatten – Grundvatten.....	33
6.10. Programområde Kust och hav.....	34
6.11. Programområde Miljögiftsamordning.....	34
6.12. Programområde Hälsorelaterad miljöövervakning (HÄMI).....	35
BILAGOR.....	36
Bilaga 1: Gemensamma delprogram.....	36
Bilaga 2: Länkar som rör regional och nationell miljöövervakning.....	39
Bilaga 3: Länkar till övrig miljöövervakning.....	42
Bilaga 4: Några viktiga direktiv och lagstiftningar med koppling till miljöövervakning.....	43
Bilaga 5: Mall för regionala miljöövervakningsprogram.....	44

Sammanfattning

De regionala miljöövervakningsprogrammen ses över regelbundet för att anpassas till omvärldens krav och önskemål. Revideringen genomförs med cirka sex års mellanrum. Den förra revideringen ägde rum 2019–2020 och nuvarande program gäller 2021–2026. Under 2025–2026 genomför länsstyrelserna en ny revidering av programmen för att ta fram nya program som ska gälla 2027–2032.

Syftet med riktlinjerna är att ge vägledning för revidering av de regionala miljöövervakningsprogrammen. Riktlinjerna gäller i första hand för den delen som finansieras via det statliga miljöövervakningsanslaget men de kan också ge vägledning i de fall andra medel används till den regionala miljöövervakningen. Det grundläggande för regional miljöövervakning är att den fokuserar på regionala miljöförhållanden, så att resultaten kan vara underlag för uppföljning av miljömål och relevant lagstiftning för miljöövervakningen på regional nivå. Resultaten bidrar också till andra regionala och kommunala behov, samt till att komplettera resultat från den nationella miljöövervakningen.

Riktlinjerna ger vägledning om inriktningen på den regionala miljöövervakningen samt om samordning, kvalitetssäkring, datahantering och programskrivning. Samverkan är viktigt under hela revideringsprocessen. De regionala miljöövervakningsprogrammen ska beslutas av respektive länsstyrelse. Arbetsordningen reglerar på vilken nivå beslutet ska tas.

Några viktiga punkter i riktlinjerna är:

- Fokus på uppföljning av miljömål och relevant lagstiftning. Vattenövervakningen samordnas till stor del med vattendirektivet⁴ och vattenförvaltningsförordningen (2004:660).
- Höga krav på kvalitetssäkring, datalagring och utvärderingar.
- Miljöövervakningen bör i hög grad genomföras i samverkan inom gemensamma delprogram.
- De ekonomiska förutsättningarna är oklara för kommande miljöövervakningsperiod. Miljöövervakningsprogrammets storlek bör därför anpassas till att anslaget storlek kommer att ligga på nuvarande nivå. I jämförelse med föregående period innebär detta en minskning i programmets omfattning. Programmen ska vara tydliga med konsekvenser av detta och vad som kan prioriteras om finansieringen från staten skulle öka eller om det finns möjligheter till andra finansieringskällor.

⁴ EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG)

1. Inledning

De regionala miljöövervakningsprogrammen som länsstyrelserna ansvarar för ska uppdateras inför den kommande programperioden, 2027–2032. Sedan 1995 har de regionala miljöövervakningsprogrammen omfattat programperioder på cirka sex år. Anledningen till de återkommande revideringarna är att miljöövervakningsprogrammen behöver vara aktuella med avseende på exempelvis förändringar i miljön, förändringar i lagstiftning, nya miljömål och ny kunskap.

Under den förra programperioden skedde en del förändringar angående ansvarsfördelningen mellan länsstyrelserna och de nationella myndigheterna Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Miljöövervakningen finansieras genom Naturvårdsverkets anslag 1:2 Miljöövervakning mm. Innan 2022 administrerades medel för regional miljöövervakning genom bidrag från Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Sedan 2022 meddelas bidragets storlek till regional miljöövervakning direkt av regeringen genom regleringsbrevet för Naturvårdsverket, anslag 1:2, anslagspost 8. Där framgår att länsstyrelserna disponerar dessa medel och beslutar om hur anslaget ska nyttjas utan några villkor från nationella myndigheter. Det innebär att länsstyrelserna nu själva tar fram riktlinjer för revideringen.

För att axla länsstyrelsernas nya roll i miljöövervakningen har en chefsgrupp för regional miljöövervakning bildats inom chefsnätverket Miljönätverket. Inom Miljönätverket finns en styrgrupp som rapporterar till Länsrådsutskottet för Miljö och energi.

1.1. Syftet med riktlinjerna

Syftet med riktlinjerna är att ge vägledning för revidering av de regionala miljöövervakningsprogrammen. Riktlinjerna gäller i första hand för den delen som finansieras via det statliga miljöövervakningsanslaget men de kan också ge vägledning i de fall andra medel används till den regionala miljöövervakningen.

En effektiv miljöövervakning förutsätter att länsstyrelserna samordnar sitt arbete med miljöövervakning både vad gäller innehåll och struktur. Riktlinjerna ger länsstyrelserna stöd för att revidera sina miljöövervakningsprogram, med hänsyn både till regionala förhållanden och till den miljöövervakning som bedrivs av andra länsstyrelser, andra aktörer och nationella myndigheter. Genom samordning på nationell, regional och lokal nivå samt med organisationer som deltar i arbetet kan nyttan av miljöövervakningsmedlen optimeras.

1.2. Allmänt om miljöövervakning

Miljöövervakningen är en viktig källa till data om miljötillstånd och förändringar i miljön⁵. Miljöövervakning är långsiktigt återkommande systematiskt upplagda undersökningar som, beskrivet i bland annat propositionen En god livsmiljö⁶, ska bilda underlag för att kunna:

- beskriva tillståndet i miljön
- bedöma hotbilder
- lämna underlag för åtgärder
- följa upp beslutade åtgärder
- ge underlag för analys av olika utsläppskällors nationella och internationella miljöpåverkan.

Miljöövervakningen ska vara anpassad till relevant lagstiftning. Resultaten från miljöövervakningen bidrar till att uppfylla lagkrav och ger underlag till uppföljning av de nationella miljö kvalitetsmålen. De ger även en grundkunskap som kan nyttjas vid länsstyrelsernas hantering av olika ärenden och utredningar samt som underlag till samhällsplanering.

En utredning om miljöövervakningen i Sverige presenterades 2019 (SOU 2019:22).⁷ I denna finns en grundlig genomlysning av miljöövervakningen med förslag till förbättringar.

Som en följd av utvecklingen av EU-direktiv om miljö kvalitet har kraven på specifika miljödata ökat, inte minst inom klimat-, vatten-, luft- och naturområdena. Efterfrågade data kan samlas in genom miljöövervakning. Övervakning som syftar till att uppfylla EU-direktiv bör alltid utföras i samverkan med ansvarig myndighet. I bilaga 4 listas några viktiga direktiv och lagstiftningar med koppling till miljöövervakning. När det gäller exempelvis vatten och natur, inklusive invasiva arter, når övervakningen idag inte upp till de EU-krav som ställs. Lagstiftningen kräver en mer omfattande övervakning än vad budgeten räcker till. Exempel på direktiv och EU-förordningar där miljöövervakning ingår är:

- Vattendirektivet
- Havsmiljödirektivet
- Art- och habitatdirektivet
- Fågeldirektivet
- Luftkvalitetsdirektivet
- Naturrestaureringsförordningen

⁵ Prop. 1997/98:145, Svenska miljömål. Miljöpolitik för ett hållbart Sverige.

⁶ Prop. 1990/91:90 En god livsmiljö, samt även i prop. 1997/98:145, Svenska miljömål. Miljöpolitik för ett hållbart Sverige

⁷ [Sveriges miljöövervakning - dess uppgift och organisation för en god miljöförvaltning, del 1 och 2](#)

1.3. Samordnad miljöövervakning

De statligt finansierade miljöövervakningsprogrammen omfattar en nationell och en regional del. Naturvårdsverket respektive Havs- och vattenmyndigheten har huvudansvaret för den nationella miljöövervakningen, medan den regionala miljöövervakningen drivs av länsstyrelserna. Såväl den regionala som stora delar av den nationella miljöövervakningen organiseras i programområden som i sin tur omfattar flera delprogram.

En etablerad samverkansform är samverkan mellan länsstyrelser och nationella myndigheter i så kallade gemensamma delprogram, GDP, inom de olika programområdena.

Det finns mycket att vinna på samordning. Genom att samarbeta med andra aktörer så kan en större undersökning finansieras och mer underbyggda svar kan fås i gemensamma utvärderingar. Då fler samarbetar kan även priset på tjänster minska i gemensamma upphandlingar. Genom att även säkerställa att gemensamma kvalitetssäkrade undersökningsmetoder tillämpas och att data lagras så att de är transparenta, lättöverskådliga och åtkomliga för alla som vill nyttja dessa, så har man optimerat samhällsnyttan för undersökningen.

1.4. Nationell miljöövervakning

Den nationella miljöövervakningen ska ge en översiktlig bild av miljötillståndet i Sverige. Naturvårdsverket ansvarar för åtta programområden⁸ och Havs- och vattenmyndigheten för de två vattenrelaterade programområdena⁹.

1.5. Regional miljöövervakning

Den regionala miljöövervakningen utgör en viktig del av den samordnade miljöövervakningen genom att beakta regionala förhållanden. Den ger underlag till regional miljömålsuppföljning, till ärendehandläggning och är även av stor betydelse som ett underlag vid samhällsplanering.

I länsstyrelseinstruktionens 2§ samt 6§¹⁰ står det bland annat att länsstyrelserna ska:

- främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet

⁸ Information om de programområden som Naturvårdsverket ansvarar för [på Naturvårdsverkets webbplats](#)

⁹ Information om de programområden som Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för [på Havs- och vattenmyndighetens webbplats](#).

¹⁰ [Förordning \(2017:868\) med länsstyrelseinstruktion | Sveriges riksdag](#)

- verka för att nationella mål får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden
- utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet
- stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljökvalitetsmålen
- verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen.

De regionala miljöövervakningsprogrammen består i huvudsak av gemensamma delprogram där flera länsstyrelser med likartade program samarbetar, samt av delprogram som är unika för en enskild länsstyrelse.

De gemensamma delprogrammen presenteras på webbplatsen www.regionalmiljoovervakning.se. Där finns också länkar till länsstyrelsernas egna sidor om miljöövervakning. Alla delprogram beskrivs i länsstyrelsernas regionala miljöövervakningsprogram, både gemensamma och länsunika.

Det regionala miljöövervakningsarbetet innefattar samordning, programskrivning och publicering av regionala miljöövervakningsprogram, genomförande, kvalitetssäkring, uppföljning, utvärdering, datahantering samt presentation och implementering av resultat. I bilaga 2 finns länkar till relevanta webbplatser som rör både regional och nationell miljöövervakning.

1.5.1 Finansiering

Medel för regional miljöövervakning tilldelas länsstyrelserna årligen genom dispositionsrätt. Vad dessa medel får användas till anges i Naturvårdsverkets regleringsbrev.¹¹ Anslagsposten får användas för övervakning av miljötillstånd och miljöpåverkan i den yttre miljön, samt dessa faktorer påverkan på människors hälsa. Anslagsposten får också användas för miljömålsuppföljning, utvecklingsarbete och internationell rapportering.

Enligt villkor i beslut om fördelning av anslag 1:2, anslagspost 8, Miljöövervakning 2025 anges att:

- Nationell handledning för miljöövervakning¹² ska följas.
- Insamlade data skickas till aktuell datavärd i enlighet med det 6-åriga regionala miljöövervakningsprogrammet för länet. Om nytt nationellt datavärdskap inrättas ska data levereras dit.

¹¹ [Naturvårdsverkets regleringsbrev 2026](#)

¹² [Handledning för miljöövervakning](#), Naturvårdsverket

- Rapporter som tas fram registreras i DiVA, Digitala Vetenskapliga Arkivet.

Anslaget fördelas enligt en av länsstyrelserna bestämd fördelningsnyckel. Fördelningsnyckeln¹³ är uppbyggd så att 50 procent av beloppet är lika för alla län, 20 procent fördelas efter antal invånare i länet och 30 procent fördelas med hänsyn till länets yta. Dispositionsrätterna fördelas av Länsstyrelsen i Örebro län.

Dessutom förekommer särskilda bidragsbeslut från Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Det gäller till exempel ersättning för projektledning och utvärdering av gemensamma delprogram. De besluten är förknippade med olika villkor från bidragsgivarna och länsstyrelserna söker dessa medel separat.

1.5.2 Redovisning

Ekonomisk redovisning av de regionala miljöövervakningsprogrammen sker årligen via avläsning av länsstyrelsernas ekonomisystem. För den finansiering som tillhandahålls för projektledning och utvärdering av gemensamma delprogram via Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten gör länsstyrelserna vanligen en särskild ekonomisk redovisning med hänvisning till resultat från aktuellt arbete.

I de regionala miljöövervakningsprogrammen beskriver länsstyrelserna hur de planerar att använda medlen för regional miljöövervakning. Enligt villkoren i dispositionsrätten ska statusen och genomförandet av delprogrammen rapporteras in i RMÖ-databasen i samband med den årliga uppföljningen. RMÖ-databasen finns på samarbetsytan för regional miljöövervakning. Eventuella revideringar av gemensamma delprogram förankras mellan projektledare och deltagare.

1.6. Övriga aktörer inom miljöövervakningen i Sverige

Det finns även andra som ansvarar för miljöövervakning och miljöövervakningsliknande undersökningar. Inom den regionala miljöövervakningen sker samarbeten med flera av dessa aktörer. I bilaga 3 finns länkar till flera av dessa.

Många myndigheter samlar regelbundet in och bearbetar data om miljön och förändringar i miljön. Exempel på sådana myndigheter är Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökning.

¹³ Modell för fördelning av medel för utgiftsområde 20, anslag 1:2, anslagspost 8, för miljöövervakning, Miljönätverket 2023-02-01

En betydande del av miljöövervakningen sker vid universitet, högskolor och institut eller motsvarande där både insamling av data och utveckling av metoder är viktiga delar. En del av denna verksamhet bedrivs på uppdrag av eller i samverkan med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna.

Många kommuner och andra aktörer bedriver miljöövervakning på lokal nivå. Den kommunala miljöövervakningen är ofta inriktad på exempelvis undersökningar av luftkvalitet i tätorter, mätning av buller, undersökningar av brunnar, vattenkvaliteten i strandbad samt provtagning av sjöar och vattendrag. Recipientkontroll bedrivs av kommuner men även av de företag som orsakar utsläppen.

Vatten- och luftvårdsorganisationer jobbar nationellt, regionalt eller lokalt med olika frågor inom vattenvård och luftvård. Kommuner, markägare, kraftbolag, industrier och andra intressenter kan ingå. Länsstyrelsen medverkar till arbetet i olika vattenorganisationer och luftvårdsorganisationer. I vissa organisationer är länsstyrelserna medlemmar och i andra fall ger länsstyrelserna endast råd och stöd till organisationerna.

Ideella organisationer och enskilda personer samlar in stora mängder artdata för olika syften. Exempel är Naturskyddsföreningen, Sportfiskarna, Svenska Jägareförbundet och BirdLife Sverige. Inom miljöövervakningen löper flera program där ett samarbete sker med ideella krafter exempelvis nationell och regional dagfjärilsövervakning, fågelövervakning, floraväkteri och fenologiövervakning.

2. Förutsättningar för revidering av regionala miljöövervakningsprogram

2.1. Relevanta händelser

Sedan förra revideringen (2019–2020) av de regionala miljöövervakningsprogrammen har några viktiga förändringar som rör förutsättningarna för den samlade svenska miljöövervakningen skett eller så förväntas de ske:

- Naturrestaureringsförordningen antogs 2024 med syfte att återställa ekosystem och livsmiljöer för arter som annars riskerar att försvinna eller dö ut¹⁴. I naturrestaureringsförordningens artikel 20 ställs krav på övervakning som innebär en tydlig ambitionshöjning när det gäller datainsamling och rapportering. Behovet av bättre data gäller också utgångsläget och grundläggande uppgifter om var vi har naturvärden och hur deras tillstånd är. När dessa riktlinjer skrivs finns ännu ingen ansvarig myndighet utsedd för övervakningen enligt artikel 20.
- Uppföljningen av skyddade områden är under utveckling på grund av krav i naturrestaureringsförordningen.¹⁵
- Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Vattenmyndigheterna arbetar tillsammans inom handlingsplanen Full koll på våra vatten. Planens övergripande målsättning är att genomföra övervakning som uppfyller krav enligt vattenförvaltningsförordningen.
- Ett reviderat luftkvalitetsdirektiv antogs i oktober 2024 och ska vara genomfört i medlemsländernas lagstiftning i december 2026. Direktivet påverkar mest mätningar i urban miljö.
- Havs- och vattenmyndigheten uppdaterade och rapporterade övervakningsprogram för havsmiljödirektivet 2020 och förbereder nu för kommande uppdatering och rapportering 2026.
- Rapporteringen av gynnsam bevarandestatus till EU, enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet har genomförts under 2025. I rapporteringen bedöms bevarandestatusen för varje art och livsmiljötyp som ingår i direktivet.
- En svensk förordning om invasiva främmande arter (IAS) trädde i kraft 2019¹⁶. Under 2025 har ett nytt förbud mot 26 nya arter på EU:s

¹⁴ [EU-förordning för att restaurera natur](#)

¹⁵ [Uppföljning i skyddade områden](#)

¹⁶ SFS 2018:1939 Förordning om invasiva främmande arter

förteckning trätt i kraft. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten lämnade ett förslag till restriktioner för 41 nya arter i en nationell förteckning till regeringen i juni 2023.

- En nyversion av Nationella Marktäckedata (NMD) lanserades under 2025¹⁷.
- Resultat från regeringsuppdraget Digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturvärden, Digitala värden i skogen (DVIS) kommer att publiceras våren 2026¹⁸. Flera liknande underlag med finns publicerade eller är under utveckling varav ett exempel är Naturvärdeskarta skog (NVK skog)¹⁹.
- Havs- och vattenmyndigheten har tagit över ansvaret för akvatisk miljögiftsövervakning från Naturvårdsverket.
- Markdirektivet²⁰ träder i kraft under 2025. Direktivet innebär ett rättsligt bindande regelverk för övervakning och skydd av jord och mark inom EU.
- Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att utveckla ett övervakningsprogram för biologisk mångfald i åkermark.
- SGU beslutade i slutet av 2024 om nya övervakningsföreskrifter för grundvatten.
- Nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraft (NAP) antogs av regeringen 2020, vilket innebär att miljövillkoren omprövas enligt tidsplan.
- Implementeringen av EU:s nya dricksvattendirektiv²¹ genomfördes 2024. Där förtydligas ett ansvar för vattenproducenten att genomföra en riskbedömning och göra relevanta provtagningar.

Sedan 2019 har följande nationella miljöövervakningsprogram reviderats:

- Programområde Landskap delprogram NILS 2020–2021 reviderades med fokus på art- och habitatdirektivets livsmiljötyper.
- Programområde Luft, delprogram Försurande och övergödande ämnen i luft och nederbörd reviderades 2018–2021.
- Programområde Sötvatten revideras 2024–2026.
- Löpande justeringar i programområde Kust- och hav har skett under den senaste perioden.

¹⁷ [Nationella marktäckedata, Naturvårdsverket.](#)

¹⁸ [Digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden](#)

¹⁹ [Var finns skog med höga naturvärden?](#)

²⁰ [EU:s Markdirektiv](#)

²¹ [EU:s dricksvattendirektiv](#)

2.2. Revideringsprocessen – tidplan

Tidplanen sammanfattar de mest relevanta aktiviteterna under föregående år och även vad som händer under 2026. Löpande information om hur och när aktiviteter under revideringsprocessen ska genomföras kommer att publiceras på den regionala miljöövervakningens samarbetsyta.

Tabell 1. Tidplan för revidering av regionala miljöövervakningsprogram

Datum	Aktivitet
2024	
November - december	Uppstart av arbetsgrupp. Möten arbetsgrupp, chefsgrupp, NV, HaV.
2025	
Januari	Workshop med NV, HaV, arbetsgrupp och chefsgrupp om arbetet med riktlinjerna.
Februari – september	Arbetsgruppen arbetade med förslag till riktlinjer. Innehåll samt tidplan för riktlinjerna samt innehåll i programområdesvisa träffar förankrades med chefsgrupp. Programområdesvisa träffar om vad som sker inom programområdena och prioriteringar genomfördes.
16 - 17 september	Miljöövervakningsdagarna. Arbetsgruppen arrangerade samverkansträff under MÖ-dagar i samverkan med HaV och NV där en lägesrapport för riktlinjerna presenterades.
20 oktober	Arbetsgruppens förslag till riktlinjer var klara. Riktlinjerna gick på remiss till NV, HaV, RUS, Jordbruksverket, SKS och länsstyrelserna.
30 november	Remisstid slut.
December - januari	Arbetsgruppen inarbetade remissvaren.
2026	
26 januari	Beslut om riktlinjer av chefsgruppen. Utskick till länsstyrelserna.
Februari - september	Länsstyrelserna tar fram förslag på nya regionala miljöövervakningsprogram. Avstämningsmöten under revideringsprocessen. Plan för detta läggs successivt ut på den regionala miljöövervakningens samarbetsyta.
Början av oktober	Beslut enligt arbetsordning på respektive länsstyrelse. Därefter läggs programmen in i RMÖ-databasen på samarbetsytan.
Jan 2027–2032	Regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032 genomförs.

2.3. Finansiella förutsättningar

Året efter att länsstyrelserna 2022 fick medel för regional miljöövervakning som dispositionsrätt minskades miljöövervakningsanslaget med 20 procent på grund av att anslaget från regeringen minskade. Dessutom innebar förändringen till dispositionsrätt att all arbetstid hos länsstyrelserna som finansieras av anslaget nu ska belastas med overheadkostnader. Detta tillsammans med den generella kostnadsökningen gör att en översyn av miljöövervakningsprogrammen även är motiverad av ekonomiska skäl.

Utgångspunkten för de kommande regionala miljöövervakningsprogrammen är en anslagsnivå i nivå med nuvarande 20 miljoner kronor i dispositionsrätt. Budgetbesluten för såväl länsstyrelserna som de nationella myndigheterna är dock årliga, vilket gör att anslagsnivån kan variera. Därför behöver miljöövervakningen kunna anpassas till såväl höjda som sänkta anslagsnivåer. Länsstyrelsernas behovsanalyser bör på en översiktlig nivå visa hur miljöövervakningen kan förstärkas vid ökade anslag. De kan även vara ett bra underlag för att kunna motivera ytterligare finansiering. Behovsanalyserna kan även användas vid länsstyrelsernas årliga redovisning av budgetunderlag till regeringen.

Alternativa finansieringsmöjligheter via exempelvis EU-projekt som LIFE, Interreg och Biodiversa+, andra anslag inom länsstyrelserna med koppling till miljöövervakning samt även med hjälp av kommuner och företag bör undersökas. Detta kan vara speciellt lämpligt vid korta eller tillfälliga insatser som exempelvis metodutveckling och uppföljning av åtgärder.

Det är viktigt att vid planeringen av programmen tänka på hur kostnaderna fördelas under hela programperioden. Det är även viktigt att budgetera för en kostnadsökning av delprogrammen där det är relevant. Ett underlag för att beräkna kostnadsökningar kan vara att titta på hur olika index, till exempel Faktorprisindex för konsulttjänster²², har utvecklats över tid.

²² [Innovationsföretagen – K21 Faktorprisindex för konsulttjänster](#)

3. Riktlinjer för programperioden 2027–2032

3.1. Prioriterade inriktningar och arbetssätt

Den regionala miljöövervakningen ska i första hand ta fram underlag som gör det möjligt att bedöma, beskriva och följa tillstånd och påverkan i miljön på regional nivå.

Prioriterad inriktning bör vara:

- Övervakning som bidrar till att följa upp generationsmålet och miljö kvalitetsmålen på regional nivå.
- Övervakning som ger direkta och generella kunskapsunderlag till länsstyrelsernas uppdrag inom olika verksamhetsområden.
- Övervakning som ger data om miljön som utgör underlag till utveckling av lagstiftning och styrmedel inom miljöområdet.

Prioriterat arbetssätt bör vara:

- Deltagande i gemensamma delprogram, samverka med nationell miljöövervakning eller annan samverka inom de olika programområdena framför länsregna program.
- Gemensamma delprogram ska namnsättas på samma sätt av alla deltagande länsstyrelser.

Övervakning som är relevant på regional nivå kan innebära olika typer av regionindelningar som är relevanta för frågeställningen. Det kan vara län, grupper av län eller annan indelning beroende på geografiska förutsättningar som exempelvis landskapstyper, klimat, jordarter, avrinningsområden.

Det är viktigt att kommunicera resultaten och betydelsen av den regionala miljöövervakningen för att motivera verksamheten och nödvändig resurstilldelning.

3.2. Gemensamma delprogram

Idag finns 49 gemensamma delprogram. Exempel på fördelar med gemensamma delprogram är kostnadseffektivitet, kompetensutbyte, fördelning av arbetsuppgifter, gemensamma strategier vid upphandlingar, kvalitetssäkring, datalagring och utvärderingar. I bilaga 1 finns en förteckning över gemensamma delprogrammen från juni 2025.

De gemensamma delprogrammen ska främja att övervakning med samma syfte genomförs likadant på samma sätt i hela landet. Detta ger en bättre beskrivning av miljötillståndet inom såväl ett geografiskt område som inom programområdet. Genom en samordnad planering kan man styra övervakningen till en viss metod och en viss datavärd.

De gemensamma delprogrammen presenteras på den regionala miljöövervakningens gemensamma webbplats www.regionalmiljoovervakning.se.

3.2.1 Projektledning, gemensamma delprogram

De gemensamma delprogrammen samordnas av en länsstyrelse som tillhandahåller en projektledare som ansvarar för att ta fram beskrivning av programmet, driva arbetet och hålla kontakten med övriga deltagande länsstyrelser samt nationella myndigheter.

För projektledning finns särskild finansiering att söka från Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten. I några fall delas projektledningen mellan flera länsstyrelser i syfte att fördela arbetet. Eftersom deltagarna består av självständiga myndigheter har de själva ansvar för genomförande. I flera fall anlitas en gemensam utförare via den länsstyrelse som samordnar det gemensamma delprogrammet.

Projektledning av gemensamma delprogram innefattar att

- förstärka samordningen inom gemensamma delprogram och med andra relevanta aktörer.
- ge stöd till de länsstyrelser som ingår i gemensamma delprogram och bidra till att gemensamma delprogram löper enligt länsstyrelsernas regionala miljöövervakningsprogram för programperioden.
- i förekommande fall företräda samtliga länsstyrelser som deltar i ett gemensamt delprogram via avtal med gemensam utförare.
- ansvara för att utvärdering av det gemensamma delprogrammet genomförs och för att söka finansiering för detta från Naturvårdsverket (NV) eller Havs- och vattenmyndigheten (HaV). Utvärdering av metod och resultat bör utföras åtminstone en gång per programperiod, förutsatt att medel finns tillgängliga.
- presentera och tillgängliggöra resultat från gemensamma delprogram bland annat via webbplatsen regionalmiljoovervakning.se.

Tabell 2. Ingående delar i ett gemensamt delprogram

Kännetecknande för gemensamma delprogram	Kommentar
Programbeskrivning	Beskrivning ska finnas framtagen, med översiktlig information om bland annat syfte, upplägg, metod och datalagring.
Planering	Gemensam planering av deltagande länsstyrelser och exempelvis NV eller HaV.
Projektledning	En projektledare sammanställer information och upplägg för det gemensamma delprogrammet, driver arbetet framåt och håller kontakt med deltagare.
Kvalitetssäkring	Kvalitetssäkrade delprogram. Samma kvalitet ska gälla över ett större geografiskt område. Hur delprogrammet kvalitetssäkras ska framgå i programbeskrivningen.
Undersökningstyper/övervakningsmanualer	NV och HaV ansvarar för att prioriterade undersökningstyper/övervakningsmanualer tas fram.
Datalagring	NV och HaV ansvarar som regel för att utveckla och avtala om datavärdskap. Projektledaren är kontaktperson för inlagd datamängd gentemot datavärd.
Utvärdering	Projektledaren planerar in utvärdering tillsammans med deltagande län. Om relevant så ska den samordnas med övrig utvärdering eller rapportering som görs av andra aktörer.
Presentation	Projektledare ansvarar för presentation på den regionala miljöövervakningens webbplats, i form av presentationer, rapporter och pressmeddelanden. I samråd med projektledare och deltagande länsstyrelser ställer NV och HaV krav på hur data ska presenteras hos datavärden när sådan finns.
Revidering	I beskrivningen ska anges hur ofta delprogrammet ska revideras.

3.3. Kvalitetssäkrade delprogram

Kvalitetssäkring ska genomsyra all miljöövervakning. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram ett gemensamt dokument [Systematiskt kvalitetsledningsarbete för samordnad miljöövervakning](#) som ingår i Handledning för miljöövervakning.

Riktlinjer för kvalitetssäkrad miljöövervakning:

- **Använd befintliga övervakningsmanualer:** Om det för den aktuella miljöövervakningen finns en övervakningsmanual, enligt senaste

versionen av Handledning för miljöövervakning²³, ska denna användas. Om övervakningsmanual saknas ska andra etablerade och dokumenterade metoder användas. Nationell myndighet ska då kontaktas. Metoder för undersökningar publiceras på Naturvårdsverkets respektive Havs- och vattenmyndighetens hemsida.^{24,25}

- **Använd ackrediterade laboratorier:** Ackrediterade laboratorier ska användas för de områden där detta är tillämpligt. Alla moment, från provtagning till laboratorieanalys, samt slutligen datahantering och rapportering, ska vara kvalitetssäkrade, spårbara och dokumenterade. Motsvarande kvalitetsrutiner för dokumentation, kalibrering och kontroll utarbetas för andra områden.
- **Statistiskt säkerställt:** Delprogram ska vara utformade så att mätresultatens statistiska styrka om möjligt kan verifiera i vilken grad syftet med delprogrammet uppnåtts. Hur den statistiska styrkan, representativitet eller resultatens tillförlitlighet kan mätas ska så långt det är möjligt framgå av delprogrammet redan innan start och behöver följas upp genom utvärderingar av insamlade data inom delprogrammet.
- **Kvalitetsbeskrivning:** Hur kvalitetssäkring utförs beskrivs för varje delprogram. Utöver detta bör länsstyrelserna ha en plan för hur kvaliteten ska bibehållas över tid, exempelvis om en medarbetare slutar, genom att ha en tydlig dokumentation som beskriver mer i detalj hur delprogrammen har genomförts.
- **Certifiering och dokumentation:** Personal som utför provtagning bör vara certifierade provtagare eller motsvarande.
- **Långa tidsserier:** Långa tidsserier är värdefulla och förändringar bör övervägas noga. För att frigöra övervakningsresurser bör det undersökas om förändringar kan fångas upp med lägre frekvens eller omfattning.

3.4. Fungerande datahantering

En fungerande datahantering är en förutsättning för en effektiv miljöövervakning.

Det finns även lagkrav som måste följas, både nationella och EU-gemensamma. Ett exempel är Inspire-direktivet²⁶. Myndigheter som har en eller flera värdefulla datamängder har en skyldighet att se till att de finns

²³ Handledning för miljöövervakning samt manual för uppföljning av skyddade områden finns på Naturvårdsverkets hemsida.

²⁴ [Handledning för miljöövervakning - Naturvårdsverket](#)

²⁵ [Undersökningstyper och miljöövervakningsmetoder - Miljöövervakning - Övervakning och uppföljning - Havs- och vattenmyndigheten](#)

²⁶ [INSPIRE - Infrastruktur för rumslig information i Europa](#)

tillgängliga. Inspire-direktivet standardiserar hur geografisk information ska utformas och tillgängliggöras i EU.

Generella riktlinjer för datahantering inför revideringen av de regionala miljöövervakningsprogrammen är:

- All miljöövervakningsdata, inklusive metadata, som länsstyrelserna producerar ska rapporteras till datavärd. Om datavärd saknas ska det dokumenteras hur data lagras.
- Data ska kvalitetssäkras regionalt/lokalt.
- När delprogram planeras ska beslut om datalagring tas.
- Gemensamma delprogram ska namnsättas på samma sätt av alla deltagande länsstyrelser.
- Alla rapporter som länsstyrelserna producerar inom miljöövervakningen ska via Naturvårdsverket läggas in i DiVA, Digitala Vetenskapliga Arkivet²⁷.

3.5. Kontinuerlig utvärdering

Varje delprogram bör utvärderas minst en gång per programperiod. Utvärderingen bör innefatta både en utvärdering av resultat och metod. Om det inte görs ska det motiveras. Utvärderingar för gemensamma delprogram ska finnas tillgängliga på den regionala miljöövervakningens hemsida. Återkommande utvärderingar är en grund för utveckling, förbättring och effektivisering av miljöövervakningen.

En tidplan för utvärdering av resultat och metod för varje ingående delprogram ska tas fram och presenteras i programmet.

²⁷<https://naturvardsverket.diva-portal.org>

4. Steg i revideringsprocessen

Det är angeläget att länsstyrelserna i arbetet med revidering av de regionala miljöövervakningsprogrammen så långt möjligt använder gemensamma metoder och verktyg vid översynen av befintliga program. Förslag till regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032 ska därför i möjligaste mån tas fram enligt följande steg:

1. Behovsanalys och utvärdering av befintligt program
2. Prioriteringar baserade på resultaten från ovanstående
3. Förslag och beslut om regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032, utifrån slutsatser från utvärdering och behovsanalys samt föreliggande riktlinjer.

Som stöd för att genomföra de olika stegen i processen med revidering av de regionala miljöövervakningsprogrammen finns

- behovsanalys, förslag på frågeställningar
- utvärdering, förslag på frågeställningar
- mall för det regionala miljöövervakningsprogrammet.

De länsvisa programmen ska följa den framtagna mallen som presenteras närmare under kapitel 4.3 och i bilaga 5.

Det är lämpligt att länsstyrelserna gör en behovsanalys för att utvärdera om det nuvarande programmet täcker de behov av miljöövervakning som finns på regional nivå. Det rekommenderas att inte göra behovsanalysen alltför omfattande. Den kan hållas relativt kort och enkel utifrån vad som är realistiskt.

Utifrån slutsatser från utvärderingen av befintliga regionala miljöövervakningsprogram samt behovsanalysen tas förslag på reviderade länsprogram fram. Förändringar jämfört med tidigare program och konsekvenserna av dessa ska beskrivas om detta är relevant.

Det regionala miljöövervakningsprogrammet beslutas av respektive länsstyrelse. Arbetsordningen reglerar på vilken nivå beslutet tas.

Länkar till respektive länsstyrelses regionala miljöövervakningsprogram ska läggas ut på den regionala miljöövervakningens webbplats²⁸.

²⁸ [Startsida - Regional miljöövervakning](#)

4.1. Behovsanalys och utvärdering av regionala miljöövervakningsprogram

Syftet med behovsanalysen samt utvärderingen av de befintliga regionala miljöövervakningsprogrammen är att ta fram ett underlag för att kunna prioritera i de kommande programmen. Underlaget ska även kunna användas för att identifiera brister i nuvarande program, definiera vilka ytterligare satsningar som borde prioriteras om ytterligare resurser blir tillgängliga och vilka neddragningar i programmet som kan blir nödvändiga.

Frågorna i behovsanalysen och utvärderingen kopplar ofta till varandra och det är därför lämpligt att göra analyserna i anslutning till varandra.

4.1.1 Behovsanalys

Syftet med behovsanalysen är att länsstyrelserna ska få en tydligare bild av vilka behov av miljöövervakning som finns i länet utifrån länets förutsättningar.

Lämpliga övergripande frågor att ställa vid behovsanalys är:

- Har förhållandena i miljön i länet förändrats sedan förra programperioden? Har behovet av regional miljöövervakning förändrats?
- Finns det nya uppdrag inom ramen för prioriterade inriktningar enligt kapitel 3.1 som kräver regional miljöövervakning?
- Finns det ny kunskap om vilken regional miljöövervakning som skulle behövas som underlag för prioriterade inriktningar?
- Är det något programområde som borde prioriteras högre utifrån länets förhållanden?
- Var, av vem och i vilket sammanhang ska data användas? Finns det kravställare utanför Länsstyrelsen?
- Samlas relevanta data in någon annanstans nationellt, regionalt eller lokalt? Finns tillräckligt med data?
- Vad är inte möjligt att övervaka på grund av bristande resurser? Vilka konsekvenser leder detta till?
- Vilken miljöövervakning skulle behöva prioriteras i länet om det fanns mer medel?

4.1.2 Utvärdering

Syftet med utvärderingen är att se vad som fungerar bra eller inte i det nuvarande regionala miljöövervakningsprogrammet. Frågorna nedan är ett stöd för utvärdering av det regionala miljöövervakningsprogrammet och även delprogrammets relevans.

- Vilka data samlas in genom befintliga program och vilka brister finns?
- Täcker det nuvarande regionala miljöövervakningsprogrammet in den viktigaste miljöövervakningen som bör finnas i länet?
- Hur ser ansvarsfördelningen ut mellan nationell och regional miljöövervakning? Hur kompletterar de varandra?
- Hur ser balansen ut mellan terrester och akvatisk miljöövervakning?
- Har resultaten från delprogrammen regional relevans?
- Vilka delprogram har prioriterats?
- Ger delprogrammen relevanta, kvalitetssäkrade resultat?
- Hur används resultaten från delprogrammen?

4.2. Samverkan under revideringen

Det finns behov av samverkan mellan länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten under processen med revidering av de regionala miljöövervakningsprogrammen.

Utifrån synpunkter under de programområdesvisa träffarna och samverkansmöte under miljöövervakningsdagarna har en preliminär lista med önskvärda möten sammanställts. För vissa programområden, sötvatten och kust och hav, finns redan möten inplanerade. Dessutom planeras nationella samverkansmöten.

4.3. Mall för de regionala miljöövervakningsprogrammen

De regionala miljöövervakningsprogrammen bör följa mallen i bilaga 5 som innehåller rubriker och anvisningar för innehåll under respektive rubrik. OBS! Bilagan bifogas som ett separat Worddokument.

Rubriker och rubriknivåer enligt följande:

- Förord (nivå 1)
- Innehållsförteckning (nivå 1)
- Sammanfattning (nivå 1)
- Inledning (nivå 1)
 - Mål och syfte (nivå 2)
 - Prioriterad miljöövervakning (nivå 2)
 - Utvecklingsbehov (nivå 2)
 - Samordning (nivå 2)
- Programområde XX (nivå 1)
 - Bakgrund (nivå 2)
 - Prioriteringar inom området (nivå 2)
 - Övrig uppföljning (nivå 2)
 - Regionala delprogram (nivå 2)

Delprogram XX (nivå 3)

- Syfte (nivå 4)
- Förväntade resultat (nivå 4)
- Bakgrund och strategi (nivå 4)
- Objektivval (nivå 4)
- Kvalitetssäkring (nivå 4)
- Undersökning eller övervakningsmanual (nivå 4)
- Datahantering/datalagring (nivå 4)
- Utvärdering och rapportering (nivå 4)
- Tidplan (nivå 4)
- Kostnader (nivå 4)
- Samordning och samarbetspartners/finansiärer (nivå 4)

Referenser (nivå 1)

Det är möjligt att komplettera miljöövervakningsprogrammet med ytterligare underrubriker om det behövs för att förtydliga innehållet.

Det regionala miljöövervakningsprogrammet bör ha en bilaga som beskriver kopplingen mellan miljöövervakningens olika delprogram och miljö kvalitetsmålen med preciseringar.

5. Checklista för de regionala programmen

5.1. Övergripande punkter

- Riktlinjerna för regional miljöövervakning ska följas så långt som möjligt.
- Det är en rekommendation att följa mallen för programskrivning. En tillgänglighetsanpassad mall för de regionala miljöövervakningsprogrammen finns på miljöövervakningens samarbetsyta som stöd.
- Utvärdering av befintligt miljöövervakningsprogram och behovsanalys rekommenderas och ska beskrivas översiktligt i programmet.
- Miljöövervakningsprogrammet ska täcka relevanta programområden inom respektive län.
- Miljöövervakningen ska ske på relevant regional nivå. Det kan innebära olika typer av regionindelningar som är relevanta för frågeställningen.
- Koppling till miljömål och relevant lagstiftning inom området ska anges.
- Länsstyrelserna ska ange hur data inom delprogrammen kan användas inom prioriterade inriktningar det vill säga uppföljning av miljö kvalitetsmål, länsstyrelsernas uppdrag inom olika verksamhetsområden samt lagstiftning och styrmedel inom miljöområdet.
- Förutom regional miljöövervakning finansierad via det statliga anslaget ska övrig relevant miljöövervakning i länet beskrivas kortfattat i miljöövervakningsprogrammet.
- Alla delprogram ska finnas med i RMÖ-databasen på samarbetsytan för regional miljöövervakning.²⁹

5.2. Samverkan

- Deltagande i gemensamma delprogram, samverkan med nationell miljöövervakning eller annan samverkan inom de olika programområdena bör prioriteras före länsstyrelsens egna delprogram.
- Om minst två länsstyrelser bedriver samma miljöövervakning ska de utföra dessa i form av gemensamma delprogram. Om detta inte är möjligt, exempelvis på grund av geografiska skäl, så kan

²⁹ [Samarbetsyta regional miljöövervakning - Regional Miljöövervakning](#)

länspecifikt delprogram föreslås, dock ska metoden vara densamma.

- Eventuella tillkommande länsegna delprogram utöver gemensamma delprogram ska motiveras.
- För delprogram där godkänd övervakningsmanual saknas ska detta framgå och skäl ska om möjligt anges.

5.3. Datahantering och kvalitetssäkring

- All data, inklusive metadata, ska kvalitetskontrolleras och rapporteras till datavårdar, eller om datavärd saknas, kvalitetssäkras på annat sätt enligt riktlinjerna.
- Data från varje delprogram bör utvärderas både avseende resultat och metod minst en gång per programperiod. Om det inte görs ska det motiveras. Utvärderingar för gemensamma delprogram ska finnas tillgängliga på regionala miljöövervakningens webbplats.³⁰

³⁰ [Startsida - Regional miljöövervakning](#)

6. Sammanfattning från programområdesvisa träffar

För att lyfta specifika frågor, utmaningar och eventuella prioriteringar inom de olika programområdena anordnades under 2025 programområdesvisa träffar där både representanter från den regionala miljöövervakningen och nationella myndigheter deltog. På flera av träffarna blev det tydligt att det finns ett behov av återkommande träffar inom respektive programområde för att kunna lösa frågor som är gemensamma för länsstyrelserna och för samverkan med de nationella myndigheterna.

Nedan redovisas kortfattat slutsatserna från dessa träffar där sådana genomförts. Även andra relevanta medskick från arbetet med programområdena anges, exempelvis från samverkansträffen under miljöövervakningsdagarna 2025. Utförligare dokumentation från träffarna finns på den regionala miljöövervakningens samarbetsyta.

6.1. Programområde Luft

Då ansvaret för urbana mätningar ligger på kommunerna fokuserar den regionala miljöövervakningen på mätningar av bakgrundshalter.

Medskick inför kommande period:

- Det behövs en mer fullständig och gemensam bild över all luftövervakning som görs i länen med olika finansiering och av olika aktörer.
- Upphandling av Krondroppsnätet behöver samordnas och påbörjas relativt snart.
- Undersök möjligheterna att förändra finansieringen för Ozonmättnätet södra Sverige så att de länsstyrelser som vill fortsätta kan det även om några hoppar av. Kan metoden för övervakning utvecklas för andra delar av Sverige?
- Metaller i mossor blir alltmer aktuellt i och med den gröna omställningen. Hur skulle en regional förtätning kunna finansieras?

6.2. Programområde Skog

Den nationella miljöövervakningen har oftast ett fokus på biogeografisk nivå vilket innebär att datakvaliteten för den regionala upplösningen varierar mycket över landet. Samtidigt samlar många aktörer in detaljerad information om skogen men på olika sätt utifrån olika syften. Dessutom saknas landskapsperspektivet. Kunskapen är mycket begränsad när det gäller tillståndet och utvecklingen för den ekologiska funktionaliteten utifrån olika arters krav.

Medskick inför kommande programperiod:

- Är det möjligt att förtäta nationell miljöövervakning inom Riksskogstaxeringen och NILS, samt utveckla metoder, för att få bättre data från perspektivet biologisk mångfald? Exempel på brister är data över lövskogar och livsmiljötyper enligt art- och habitatdirektivet.
- Hur drar vi nytta av den senaste tidens teknikutveckling inom fjärranalys för att få en bättre bild och förståelse för hur det ser ut i landskapet? Det krävs utveckling och insatser i samarbete med forskare för att identifiera och åtgärda brister. Fältinventeringar kommer fortsatt att vara viktiga för att bygga och validera modeller.
- Finns det möjlighet att utöka samverkan med nationella myndigheter, universitet, kommuner, skogsbrukets aktörer och ideella organisationer. Kan vi tillsammans enas om metoder samt dela data med varandra?

6.3. Programområde Jordbruksmark

Inom programområde Jordbruksmark ingår alltifrån övervakning av närsalter och bekämpningsmedel i vattendrag till övervakning av strukturer och funktioner som är viktiga för biologisk mångfald. Under 2026 startar också Jordbruksverkets nya övervakning av biologisk mångfald i åkermark. Nationell och regional miljöövervakning av typområden och observationsfält har tidigare kompletterat varandra men allt fler länsstyrelser har lagt ner övervakningen på grund av resursbrist. Övervakning av gräsmarker och småbiotoper bedrivs både nationellt och regionalt. Inom småbiotopsövervakningen samarbetar Jordbruksverket och länsstyrelserna. Inom övervakningen av gräsmarker har den nationella övervakningen fokus på biogeografisk nivå och arealskattningar men den säger inget om ekologisk funktionalitet. Den regionala övervakningen lämpar sig bäst för analyser av grön infrastruktur och ekologiskt funktionella landskap.

Medskick inför kommande programperiod:

- Samordning mellan nationell och regional nivå är nödvändig. Småbiotopsövervakningen är ett gott exempel. Det är även viktigt att visa på hur gräsmarksövervakningen med landskapsperspektiv i Remiil kompletterar NILS arealskattningar och vilka resultat som går att få fram regionalt.
- Data behöver sammanställas och tillgängliggöras i statistikprogram som exempelvis PxWeb för vanliga frågeställningar.
- Landskapsrutorna i stickprovet för Remiil gräsmarker samt Remiils och Jordbruksverkets småbiotopsövervakning ligger i anslutning till Svensk fågeltaxerings standardrutter. Inom dessa program behöver länsstyrelserna och Naturvårdsverket prioritera att undersöka vilka

möjligheter som finns till samanalyser för att med hjälp av landskapsdata förklara trender i fågeldata.

- Ta fram en heltäckande karta för gräsmarker med olika kvaliteter med miljöövervakningsdata som underlag i kombination med satellitdata samt information om jordart, markfuktighet med mera. Arbetet bör ske i samarbete med Jordbruksverket.
- Både typområden och Remiil borde lyftas som aktuella för nationell finansiering. Restaureringsförordningen kommer att kräva ett bättre underlag om grön infrastruktur. Där kan en utvecklad Remiil vara viktig. Pengar från Biodiversa+ eller LIFE kan vara en möjlighet.

6.4. Programområde Våtmark

Inom programområde våtmark finns nationell miljöövervakning inom NILS som har fokus på arealskattningar av olika våtmarkstyper på biogeografisk nivå samt satellitbaserad övervakning för att upptäcka förändringar i myrar. För källor och agkarr finns särskild biogeografisk uppföljning. För de länsstyrelser som deltar i de regionala delprogrammen, ”Remiil våtmarker” och rikkarr, finns även möjligheter att få ut information om påverkan från ingrepp och den ekologiska funktionaliteten i landskapet, respektive information om rikkarr som är ovanliga och har få träffar i det nationella stickprovet.

Medskick inför kommande programperiod:

- Samordning mellan nationell och regional nivå är nödvändig för att visa på hur länsstyrelserna kan dra nytta av data från de olika delprogrammen för att få synergieffekter. Det är också viktigt att identifiera vilka frågor länsstyrelserna vill ha svar på och vilka resultat som går att få fram regionalt, både från nationella och regionala delprogram. Länsstyrelserna behöver också identifiera vilka frågor vi vill ha svar på och vilken regional upplösning och geografisk indelning som är relevant för att resultaten ska kunna användas som underlag i olika verksamheter regionalt.
- Data behöver sammanställas och tillgängliggöras i statistikprogram som exempelvis PxWeb för vanliga frågeställningar.
- Det vi gör inom miljöövervakningen behöver kopplas till åtgärder som görs i våtmarker. Den satellitbaserade våtmarksövervakningen kan vara bra underlag för restaureringar. De regionala delprogrammen kan bidra med referensdata för uppföljning av restaureringar av våtmarker.
- Länsstyrelserna behöver undersöka alternativ finansiering, utöver medel till regional miljöövervakning.

6.5. Programområde Fjäll

Inom programområdet sker nationell övervakning av landskapet genom NILS, smågnagare samt fåglar. Även en del andra program kan överlappa fjällområdet. På regional nivå sker medverkan i nationella program. Det finns fyra gemensamma delprogram, Trädgräns i fjällen, Nyckelarter i fjällen, fåglar i fjällen samt Fjällvegetation. Det finns även några länsvisa regionala program. Således sker en hel del miljöövervakning i fjällen och intresset är stort från samhället.

Medskick inför kommande programperiod:

- Det finns ett behov av ökad samverkan mellan länsstyrelser, andra myndigheter och forskning. Tidigare har det varit möten, men pandemin och ekonomiska neddragningar har medfört att fysiska träffar uteblivit de senaste åren.
- Det finns behov av att jobba mer med gemensamma program, men det finns ekonomiska utmaningar. Därför är det viktigt att aktörer träffas och utvecklar arbetet inom programområdet.
- Det finns långa tidsserier inom vissa områden som är värdefulla, inte minst ur ett klimatperspektiv.
- Analys av brister i nuvarande övervakning och behov av framtida övervakning är en viktig grund för det kommande programmet.

6.6. Programområde Landskap

All miljöövervakning berör egentligen landskapet, men det finns få program som har fokus på landskapet i stort. Kunskapen är dålig om exempelvis hur sambanden ser ut mellan olika typer av livsmiljöer eller hur påverkan i landskapet förändras över tid. I programområdet ingår flera delprogram för artövervakning som är en viktig del för att följa landskapsförändringar. Utöver fågelövervakning, som redovisas separat nedan, ingår också dagfjärilar, fenologi, fladdermöss, uttter och skyddsvärda träd samt ett projekt för samverkan om artdata generellt. Flera länsstyrelser är även engagerade i floraväxteriet. Övervakning av fler artgrupper skulle behöva utvecklas, exempelvis övervakning av insekter. Det finns även ett stort behov av att bättre kunna tyda vad förändringarna hos olika arter och artgrupper beror på. Är det markanvändning, klimat, naturliga variationer, miljögifter eller en kombination av olika faktorer som spelar in?

Medskick inför kommande programperiod:

- Kan resultat från olika delprogram och programområden kopplas ihop och ge en bättre helhetsbild av vad som händer i landskapet?
- Samverkan både mellan länsstyrelser och med nationella myndigheter behöver prioriteras om vi ska kunna nyttja de resurser vi har för att följa förändringar i landskapet mer effektivt.

- Förhållandena i landet väldigt skilda, vilket gör att det är viktigt med regional upplösning för att kunna förstå och nyttja resultaten.
- Länsstyrelserna är en viktig kontaktlänk till ideella inventerare som i flera län är en resurs för artövervakning som kan komma att öka i betydelse i samband med övervakningskrav i naturrestaureringsförordningen.

6.7. Programområde Landskap – Fåglar

Dagens övervakning av fåglarnas antal och trender på nationell nivå enligt fågeldirektivet håller relativt hög nivå. Däremot saknas ofta övervakning av SPA-områden, det vill säga skyddsområden för vissa arter enligt fågeldirektivet. Övervakning saknas ofta även för annan skyddad natur, inklusive fågelskyddsområden. Övervakningen hänger på en skör tråd, då den mesta övervakningen sker mer eller mindre ideellt och inventerarskaran blir allt äldre. Finansieringen är också bristfällig på både nationell och regional nivå. Det finns därför en risk att inventeringarna minskar. Observerade trender skulle dessutom behöva kopplas till förändringar i miljön och utvärderas mer, men till det behövs ökade resurser.

Medskick inför kommande programperiod:

- Gör tydligare analyser som kopplar till förändringar i habitatet. Som underlag skulle det exempelvis gå att använda landskapsdata från Remil för de länsstyrelser som är med, igenväxningsdata för fågelskär och strandängar, avverkad skogsareal och påverkan av rovdjur.
- Öka samordningen mellan olika aktörer: SLU, Lunds universitet, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, länsstyrelserna, Bird Life, Naturskyddsföreningen, Jägarförbundet.
- Jobba för programmets stabilitet och långsiktighet genom att bland annat försöka rekrytera nya inventerare, leta alternativa finansieringar och ordna intresseväckande aktiviteter som fågelräknardagar.

6.8. Programområde Sötvatten – Sjöar och vattendrag

Då GDP Basövervakning stått stilla under denna programperiod finns en osäkerhet om hur programmet kommer att fungera i framtiden.

Förslaget på kontrollerande övervakning³¹ är nu under framtagande av Vattenmyndigheterna. Länsstyrelserna bedömer att det blir svårt att få befintlig finansiering att räcka till både basövervakning och den operativa övervakningen. Basövervakning omfattar kontrollerande övervakning och trendövervakning. Den operativa övervakningen är underlag till statusklassningen i vattenförvaltningen. Arbetet med revideringen av länsstyrelsernas miljöövervakningsprogram kompliceras av att tidplanerna för vattenförvaltning, regional och nationell miljöövervakning inte är i fas. Många länsstyrelser lyfte att GDP Stormusslor fyller en viktig regional funktion.

Länsstyrelserna bör beakta risken med att ta över övervakning som kan falla in under en verksamhetsutövers ansvar för egenkontroll. Här behövs tydligare gränsdragning.

Medskick inför kommande programperiod:

- Verka för att övervakning av åtgärder belastar andra medel än 1:2-anslaget.
- Överväg att införa undergrupper till GDP Basövervakning, till exempel för miljögiftsövervakning, men behåll distriktsindelningen.
- Tydliggör projektledarens roll i GDP.

6.9. Programområde Sötvatten – Grundvatten

Många nivåloggar som mäter grundvattennivåer är beroende av 2G-nätet som nu är på gång att släckas ned. Nedsläckningen kan ha stor inverkan på GDP Grundvattennivåer, då nivåloggarna skulle behöva ersättas, men finansiering saknas. Det finns också ett behov av att upprätta nya nivåmättningsstationer, men det är kostsamt och till det skulle länsstyrelserna behöva extra finansiering.

Länsstyrelserna bör beakta risken med att ta över övervakning som kan falla in under en verksamhetsutövers ansvar för egenkontroll. Här behövs tydligare gränsdragning.

I webbtjänsten Vattentäktsarkivet vid SGU fanns förut grundläggande information om allmänna anläggningar och större enskilda anläggningar för dricksvattenförsörjning i form av vattenverk och vattentäkter. Tjänsten finns inte längre och det försvårar samverkan av övervakning och även datatillgången.

³¹ <https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/tillstandet-i-vattnet/overvakning-av-vatten.html>

Medskick inför kommande programperiod:

- Deltagande i GDP ger tyngd till finansiering av grundvattenprovtagning.
- Om Sverige skulle följa vattendirektivets krav är övervakningsbehovet av grundvatten för stort för att vara realistiskt. Det kan därför vara bra med mer kontakt mellan HaV, länsstyrelserna och SGU inför val av övervakningsstationer.
- Önskan från HaV om att specificera provpunkter redan i det regionala miljöövervakningsprogrammet är svårt. Provpunkter beror på inventeringar, andra aktörer, budget med mera. Eventuellt kan en bruttolista med provpunkter gå att ta fram.

6.10. Programområde Kust och hav

Inom programområde Kust och hav finns många bra fungerande gemensamma delprogram, exempelvis programmen om den fria vattenmassan, kustfisk, sedimentlevande makrofauna, tumlare och vegetationsklädda bottenar.

Det blir hårdare krav på rapportering av data till EU. Det räcker inte längre med att rapportera bara hur Sverige övervakar, utan vi måste rapportera in kvalitetssäkrade data. Detta gör att det blir viktigare med inmatning av data till datavärd.

Det finns stora utmaningar med

- att tillgängliggöra och visualisera miljöinformation
- hur Sverige ska ha råd att finansiera obligatorisk nationell och regional övervakning som uppfyller lagkrav
- en minskad tillgänglighet av data hos datavärden SMHI Shark på grund av oroligt omvärldsläge.

Medskick inför kommande programperiod:

- HaV önskar införa satellitbaserade lösningar som kompletterar och utvecklar miljöövervakningen.
- Naturrestaureringsförordningens behov av metoder för att övervaka arters och livsmiljötypers tillstånd kan komma att påverka den framtida miljöövervakningen.

6.11. Programområde Miljögiftssamordning

Mötet handlade om de gemensamma delprogrammen Screening av miljögifter och Provbanksning och analys av miljögifter i fisk.

En grundlig genomgång av den akvatiska miljögiftsövervakningen gjordes 2024 av HaV, NV och ett par länsstyrelserepresentanter.³²

Mötet uppmärksammade att analyser av fetthalt är olika för olika laboratorier och att det kan ha stor inverkan på jämförelser av gränsvärden.

Medskick inför kommande programperiod:

- Länsstyrelserna behöver kunna anpassa miljögiftsövervakningen efter de problem som finns i länet, exempelvis industrihistoria, jordbruk och skogsbruk.
- Det är viktigt att inrapportering till datavärden kommer i gång. Det behövs en diskussion om hur metadata ska läggas upp.
- Riktlinjer om bestämning av fetthalt i fisk kan behöva förtydligas - ska enbart Livsmedelsverkets fettanalys användas, eller kan andra laboratoriers bestämningar tillåtas?
- Det behövs en aktuell översikt på all miljöövervakning av miljögifter, oberoende av finansieringskälla med interna eller externa medel, så att länsstyrelserna kan se var det finns samarbetsmöjligheter. Den befintliga RMÖ-databasen och eller NV-rapporter kan vara lösningar.

6.12. Programområde Hälsorelaterad miljöövervakning (HÄMI)

Inom detta programområde finns det enbart ett gemensamt regionalt delprogram: Miljöhälsoenkäter. Det har inte hållits någon programområdesträff för HÄMI, eftersom det under 2025 inte har funnits någon projektledare för detta gemensamma regionala delprogram.

Delprogrammet "Miljöhälsoenkäter" är genomfört för programperioden 2021–2026. Det bidrar med en regional förtätning av Folkhälsomyndighetens miljöhälsoenkäter, som vart fjärde år omfattar den vuxna befolkningen och vart fjärde år barn upp till 12 år. Data från denna enkät har bidragit till nio tidigare miljömålsindikatorer. Resultaten redovisas även i Folkhälsodata och FolkhälsoStudio, som är Folkhälsomyndighetens webbaserade verktyg för statistik om hälsa.³³

³² Akvatisk miljögiftsövervakning - Nuläge och rekommendationer. Översyn inom den nationella miljöövervakningen. [Naturvårdsverkets rapport 7165](#).

³³ [Folkhälsostudio och Folkhälsodata på Folkhälsomyndighetens webbplats](#)

Bilagor

Bilaga 1: Gemensamma delprogram

Där samma miljöövervakning utförs av flera länsstyrelser är det, enligt riktlinjerna, prioriterat att utveckla gemensamma delprogram

De nuvarande gemensamma delprogrammen presenteras på den regionala miljöövervakningens webbplats [Programområden - Regional miljöövervakning](#).

Förteckning över gemensamma delprogram, juni 2025

Programområde	Gemensamt delprogram	Projektledare
Luft	Nedfall av luftföroreningar och markvattenkvalitet i skog	IVL
	Marknära ozon	Lst Västra Götaland
Skog	Miljö tillstånd i skogslandskapet	Lst Dalarna
	Epifytiska lavar och mossor i bokskog	Lst Skåne
Jordbruksmark	Utlakning från jordbruksmark	SLU / NV
	Gräsmarkernas gröna infrastruktur	Lst Örebro
	Småbiotoper i jordbrukslandskapet	Lst Örebro
	Strandängsfåglar	Lst Skåne län
	Slätterängar och naturbetesmarker	Lst Västra Götaland
Våtmark	Rikkärr	Lst Dalarna
	Vegetation och ingrepp i våtmarker	Lst Örebro
Fjäll	Fjällvegetation	Lst Jämtland
	Smågnagare i fjällen	SLU, NV
	Häckande fåglar i fjällen	Lst Västerbotten
	Trädgräns i fjällen	Lst Jämtland
	Nyckelarter i fjällen	Lst Jämtland
Landskap	Häckande fåglar	Lunds universitet, NV
	Exploatering av stränder i Sverige	Lst Norrbotten
	Skyddsvärda träd	Lst Östergötland
	Dagfjärilar i ängs- och betesmarker	Lst Östergötland

Riktlinjer för regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032

Programområde	Gemensamt delprogram	Projektledare
	Fladdermöss i landskapet	Lst Jönköping
	Fenologi – Naturens kalender	Lst Örebro, SLU
	Samverkan om artdata	Lst Örebro
	Insjöfåglar	Lst Stockholm
	Häckande fåglar i Bottniska viken	Alternierande projektledarskap mellan deltagande länsstyrelser
	Utter	Lst Norrbotten
	Insektövervakning i Norra Sverige	Lst Norrbotten
Sötvatten	Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag, basövervakning i Bottenhavet	Lst Gävleborg
	Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag, basövervakning i Bottenviken	Lst Norrbotten
	Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag, basövervakning i Norra Östersjön	Lst Stockholm
	Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag, basövervakning i Södra Östersjön	Lst Jönköping
	Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag, basövervakning i Västerhavet	Lst Västra Götaland
	Stormusslor	Lst Västernorrland
	Grundvattenkvalitet	Lst Västra Götaland
	Grundvattennivåer	Lst Skåne
Kust och hav	Hydrografi, pelagial biologi och kemi i Bottniska viken	HaV
	Fria vattenmassan – Hydrografi, kemi och plankton i havet (kartering)	Lst Stockholm
	Sedimentlevande makrofauna i kust och hav	HaV
	Vegetationsklädda bottnar i kust och hav	HaV
	Kustfisk – bestånd	HaV
	Miljögifter i kustfisk	HaV

Riktlinjer för regionala miljöövervakningsprogram 2027–2032

Programområde	Gemensamt delprogram	Projektledare
	Vegetationsklädda grunda vikar i Bottniska viken	Lst Uppsala
	Akustisk övervakning av tumlare, Östersjöpopulationen	Lst Stockholm
	Vegetation och fiskrekrytering i grunda havsmiljöer	Lst Blekinge
	Kustlekande harr i Bottenviken och Norra kvarken	Lst Norrbotten
Miljögiftsamordning	Screening av miljögifter	NV
	Fiskprovbankning och övervakning av miljögifter i fisk	Lst Stockholm
Hälsorelaterad mö	Miljöhälsoenkäter	Vakant

Bilaga 2: Länkar som rör regional och nationell miljöövervakning

Regional miljöövervakning, RMÖ

- [Startsida - Regional miljöövervakning](#)

Handledning för miljöövervakning och övervakningsmanualer

- <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljoovervakning/handledning-for-miljoovervakning/>
- <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljoovervakning/handledning-for-miljoovervakning/#E-1203167699>
- <https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/ovriga-vagledningar/undersokningstyper-for-miljoovervakning.html>

Nationell miljöövervakning och samordning

- [Miljöövervakning - Naturvårdsverket](#)
- [Samordning av miljöövervakningen - Naturvårdsverket](#)
- [Miljöövervakning - Övervakning och uppföljning - Havs- och vattenmyndigheten](#)

Nationella programområden inom miljöövervakningen

- <https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/miljoovervakning/programomraden/>
- <https://www.havochvatten.se/overvakning-och-uppfoljning/miljoovervakning/organisation-och-programomraden.html>
- NILS (Nationell inventering av landskap i Sverige): <https://www.slu.se/om-slu/organisation/institutioner/skoglig-resurshushallning/miljoanalys/nils/om-nils/>

Vattenförvaltning

- [Vattenförvaltning i Sverige - Vattenförvaltning - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten](#)
- [Vattenförvaltning i Sverige | Vattenmyndigheterna](#)

Process och tidplan för "Full koll på våra vatten"

- [Full koll på våra vatten - Miljöövervakning - Övervakning och uppföljning - Havs- och vattenmyndigheten](#)

Guide för grafisk redovisning av miljödata

- <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljoovervakning/handledning-for-miljoovervakning/#E1090961800>

Rapportmärkning; DiVA – Naturvårdsverkets öppna rapportarkiv

- <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljoovervakning/handledning-for-miljoovervakning/#E788097390>

Upplägg av program, statistik, kvalitetssäkring

- <https://www.miljostatistik.se/>
- <https://www.naturvardsverket.se/4ac2a3/contentassets/6acfa3ccc6e4c328e0580e6589537ee/dataanalys-och-hyptesproving-for-statiststikanvandare.pdf>

Nationella datavärdskap, leverans av data till datavärd, format, kvalitet

- <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljoovervakning/nationella-datavardskap/>

Smartare miljöinformation, Öppna data, Naturvårdsverkets policy datainformation

- <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/data-databaser-och-sokregister/tillgangliggorande-av-oppna-data/>
- <https://www.naturvardsverket.se/4b007d/globalassets/data-och-statistik/oppna-data/strategi-for-miljodatahantering-version-1-11.pdf>

Miljömålsuppföljning

- RUS (Regional Utveckling & Samverkan i miljömålssystemet: www.rus.se)
- Sveriges miljömål: <http://sverigesmiljomal.se/>

Datavärdskap för dataset från miljöövervakningen

- [Miljöövervakningsdata](#)
- [Data, databaser och sökregister](#)
- <https://www.miljostatistik.se/>

Kalkeffektuppföljning

- [Vattenkemi – kalkeffektuppföljning – Vägledningar – Vägledning, föreskrifter och lagar – Havs- och vattenmyndigheten](#)

Tillsyn enligt miljöbalken

- [Tillsyn av egenkontroll](#)

Recipientkontroll och Samordnad recipientkontroll (SRK)

- [Miljöövervakning genom recipientkontroll](#)

Åtgärdsprogram hotade arter

- [Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper](#) – Naturvårdsverket
- [Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper - Arter och livsmiljöer - Havs- och vattenmyndigheten](#)

Invasiva främmande arter

- [Invasiva främmande arter - djur och växter](#) – Naturvårdsverket
- [Invasiva främmande arter - Arter och livsmiljöer - Havs- och vattenmyndigheten](#)

Nationella marktäckedata

- [Nationella Marktäckedata \(NMD\)](#)

Bilaga 3: Länkar till övrig miljöövervakning

Miljöövervakning av andra myndigheter

Nedan finns länkar information om miljöövervakningsrelaterad verksamhet på andra myndigheter. Listan är inte komplett.

- Vattenmyndigheterna, [Övervakning av vatten | Vattenmyndigheterna](#)
- Sveriges geologiska undersökning, [Miljöövervakning](#)
- Jordbruksverket, [Jordbruket, miljön och klimatet - Jordbruksverket.se](#)
- Skogsstyrelsen, [Miljö och klimat - Skogsstyrelsen](#)
- Riksantikvarieämbetet, [Vårt miljöarbete -Riksantikvarieämbetet](#)
- Boverket, [Miljömålsenkäten - Boverket](#)
- Livsmedelsverket, [Livsmedelsverket](#)
- Folkhälsomyndigheten, [Miljöhälsa och hälsoskydd – Folkhälsomyndigheten](#)
- Kemikalieinspektionen, [Startsida - Kemikalieinspektionen](#)
- Trafikverket, [Klimat, miljö och hälsa – påverkan och skydd - www.trafikverket.se](#)
- SMHI, [Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut](#)
- Strålsäkerhetsmyndigheten, [Miljöövervakning - Strålsäkerhetsmyndigheten](#)
- Naturhistoriska riksmuseet, [Natur- och miljöövervakning | Naturhistoriska riksmuseet](#)
- Statistikmyndigheten, [Miljö](#)

Ideell miljöövervakning

Ideella organisationer och enskilda personer samlar bland annat in stora mängder artdata för olika syften. Artportalen är det viktigaste verktyget för inrapportering av artfynd: www.artportalen.se

Det finns flera nationella miljöövervakningsprojekt där länsstyrelserna ofta fungerar som kontaktlänk mellan projekten och de ideella inventerarna. Nationella projekt för artinventering:

- [Svensk fågeltaxering](#)
- [Svensk dagfjärilsövervakning](#)
- [Följ naturens kalender](#)
- [Floraväktarna](#)
- [Faunaväkteri](#)

Miljöövervakning kopplad till universitet, högskolor och institut

En betydande miljöövervakning och utveckling av densamma sker vid universitet, högskolor och institut eller motsvarande. Här presenteras några exempel:

- Sveriges lantbruksuniversitet, [Miljöanalys | slu.se](https://www.slu.se/miljoanalys)
- [Miljöövervakning - Stockholms universitets Östersjöcentrum](#)
- [Tjärnö marina laboratorium, Göteborgs universitet](#)
- [Miljöövervakning i Östersjön](#) (Umeå universitet)
- [Miljöövervakning - IVL.se](#)
- [Svensk fågeltaxering, Lunds universitet](#)

Bilaga 4: Några viktiga direktiv och lagstiftningar med koppling till miljöövervakning

Art- och habitat-direktivet - underlag för uppföljning

[Rapportering av status för arter och livsmiljötyper](#)

Uppföljningen av Natura 2000 och andra skyddade områden

[Uppföljning i skyddade områden](#)

Den biogeografiska miljöövervakningen

[Biogeografisk miljöövervakning av naturtyper och arter](#)

Fågeldirektivet - underlag för uppföljning

[Rapportering av tillstånd för fågelarter](#)

Luftkvalitetsdirektiv - miljökvalitetsnormer för utomhusluft

[EU:s luftkvalitetsdirektiv](#)

EU:s direktiv för att minska nationella utsläpp av vissa luftföroreningar ("takdirektivet")

[EU:s direktiv för utsläpp av luftföroreningar](#)

[Sveriges åtagande enligt EU:s takdirektiv](#)

EU:s dricksvattenvattendirektiv

[EU:s dricksvattendirektiv](#)

EU:s vattendirektiv

[EU:s vattendirektiv | Vattenmyndigheterna](#)

Havsmiljödirektivet

[Havsmiljödirektivet - Havsmiljöförvaltning - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten](#)

Inspire-direktivet preciserar informationsansvaret

[INSPIRE – Infrastruktur för rumslig information i Europa](#)

Markdirektivet

[Nytt markdirektiv från EU](#)

Naturrestaureringsförordningen

[EU-förordning för att restaurera natur](#)

Bilaga 5: Mall för regionala miljöövervakningsprogram

Se separat dokument: Bilaga 5 Mall Regionalt miljöövervakningsprogram 2027-2032.docx.